

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre	— — — — —	8 Kor
Félévre	— — — — —	4
Negyedévre	— — — — —	2

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Vége az iskolának.

Felnőttek és aprók csak erről beszélnek most. Letelt a tiz hónap, lesik az eredményt tanulók és szülők egyaránt.

Az a kérdés hangzik úton-útfélen: Milyen a bizonyítvány?

— Nagyszerű! (Bravó! Ügyes gyerek vagy!)

— Gyenge biz' e, de nincs szekunda! Van két-három elégségesem! (Kár volt, hogy a professzorok elrontották a bizonyítványodat.)

A harmadiknál nincs felelet. Bizonyára szekunda van. Lehet egy, kettő, meg több is.

— Hogy történt ez barátom?

— Bizon magam sem tudom. Eleget tanultam, fáradoztam, de hát haragudott reám X. professzor, Y. meg éppen gyűlölt, Z. meg nem is szívelhetett.

Általános szörnyűködés, sajnálkozás mindenfelé! Szegény fiú hiába fáradozott, hiába tettél éjjet nappal!

A Kárpátoktól az Adriáig lehet ilyen s ehhez hasonló párbeszédet ballani

mostanában egynehány napig. Azután megint csendes lesz minden.

A sajnálkozók nem törődnek azzal, hogy vajjon a kötelességét nem teljesített tanuló a vakáción igyekezik-e a vak-ablakokat eltüntetni.

Arra való a vakáció, hogy pihenjenek szegény gyerekek. Igaz. Hát aki tiz hónapon át egyebet sem tett, mint pihent? Óh! ilyen nem létezik a tanulók tisztosztályában.

Ne mondja senki, hogy ez a pár szóval idevetett szatíraféle nem igaz vagy túlzott.

Igaz annak minden szava és minden betűje. Legfőképpen igaz az, ami a szülőkre vonatkozik. A tisztelt szülők igen nagy percentje e hosszú tíz hónapon át annyit nem törődik iskolába járó gyermekével, mint otthon egy hét alatt szarvas marháival, baromfiaival vagy aktaival. A családtól távol van a gyerek vagy nem, egyre megy. Az otthon levőt nem figyelik meg s nem kérik számon, hol csavarogta el az időt, mely jóval több annál, mint a mennyi szükséges lett volna az

iskolából való hazaérkezésre. A családtól kiadott gyermekek lyukas cipője, nadrágja, mosatlan s rendetlen fehérneműje miatt nem fő a feje sem a tatának, sem a mamának. Pedig a külsőleg így elhanyagolt gyermeknek ilyen lesz a lelke, szelleme, szíve is.

Rendetlen és mocskos.

Am közeledik az év vége. Nosza rajta!

Bizonyítvány kell, mellyel a fiú felsőbb osztályba juthasson. Nézzünk utána. A professzorok ajtaja rövid két hét alatt elkopik a sok nyitogatástól. Ismeretlen arcok. Jön a bemutatkozás: Pistának, Jánosnak, Károlynak vagyok az apja.

— Örvendek! Mivel lehetek szolgálatára?

— Hát tetszik tudni — a fiam írta, hogy a latinból, vagy a mennyiségtanból, vagy a magyarból, vagy a németből gyengén áll.

Fájdalom gyengén áll biz' a Pista is, a János is, meg a Károly is.

Most már a beszélgetés további folyamata attól függ, hogy az illető nebuló alsó gimnázista-e vagy felső.

T Á R C A.

Erzsike imádkozik.

Irta: Révai Károly.

Mikor a harang kondul a toronyban,
Leánykám összekulesolja kezét;
Az égre néz derűs szemével, honnan
Örök boldogság árad szerteszét.
Kis ajka néma, hangot még nem ad,
S a mi imánknál mégis hangosabb!

O, a nagy Isten látja Erzsikemet,
S imára kulesolt gyöngö kis kezét!
És meghallgatja sóhaját szívének,
Mert pillantása esedklő beszéd.
Szép rózsás arcán dereng a mosoly,
Lelke az éghen fent jár valahol.

Olyankor az én álmodozó lelkem
A harangszóra ég felé siet:
S mire fölér, — a csillagos egekben
Találja az én drága Erzsikemet.
Néma ináját végig hallgatom:
„Ó, jó apám! érted imádkozom!”
Imádkozzál én drága szép leányom,
Hogy legyen hosszú apa élete!
Mert kis szívedben — az egész világon,
Nem pótol engem soha senkise!
Nézd! ha fának törzsét féreg marja:
A lomb is hervad, lehull az avarra. . . .

Tudományos apróságok.

Csodálatos matematikai tehetséggel megáldott gyerekekről nemcsak sokat hallott és olvasott egyik-másik olvasónk, hanem bizonyára tapasztalatokat is szerzett. A gondolatolvasás problémája meg ugyancsak majdnem mindnyájunkat állított kételkedések és fejtörések elé. Érdekesnek tartjuk tehát e két lelki működésről két kis apróságot leközlőni a „Böleleleti Folyóirat**”) nyomán olvasóink számára.

I. A matematikus tehetség.

Möbius, a híres lipcsei idegyógyító 1899. évi október hó 22-en a számtani tehetségről a közép-németországi ideg- és elmegyógyítók gyűlésén erről a kérdéssel nagyrészt felolvasást tartott, mely ugyancsak élénk eszmecsere-re adott okot s a kutató tudományos képzettsége, valamint a különféle koponyákön eszközölt vizsgálódás elég okot szolgáltatnak arra, hogy fejtegetését hallgatással ne mellőzzük. A számtani tehetség nagyon sajátos valami, sokszor egyébként nagyon korlátozott szellemi képzettség mellett is megtalálható ép úgy, mint a zenei tehetség. Möbius tehát nem eszalatkodik, hogy ennek a különös tehetségnek székhelyét az agynak különös részébe teszi s azt az agykéregnek külsőleg is feltűnő elváltozása által teszi felismerhetővé.

*) Szerkesztő és kiadja: Kiss János dr. egy. tanár. XIX. évf. Ára egy évre 10 K.

Hogy a matematikai tehetségnek csakugyan különleges székhelye van az agyban, arra nézve én is tudok példát egy matematikusról, aki valami számtani feladvány megoldásán gondolkodván, heves főfájás által gyötörtetett, ha csak valami könnyebb feladatot akart is megfejtetni, vagy mértani tetteket csak olvasni is; más. pl. nehéz böleleleti kérdésekről minden utóhatás nélkül képes volt gondolkodni. Ugyanez az egyén később a szir nyelv tanulásába annyira belemerült, hogy míg görög vagy latin nyelvű dolgokat nehézség nélkül olvashatott, keleti nyelveken írt egyetlen mondatot sem olvashatott anélkül, hogy heves főfájás ne gyötörte volna.

Möbius szerint a matematikai tehetséget nem lehet megszerezni, az öröklés útján száll a gyermekekre, mint Gaussnál történt s mondják, hogy ezt főképp az atyától lehet kapni. Nem tart egyenlő lépést a többi képesség kifejlődöttiségevel, hanem teljesen elkülönített szellemi képesség.

Ezen különleges szellemi kifejlődöttség külsőleg is kifejezésre jut, mert a szemüregnek felső külső széle feltűnően erősen van kifejlődve, főleg a fej balrészén, amit Möbius több matematikusnak koponyáján észlelt; ennek folytán arra a következtetésre jut, hogy „a számtani tudománnyal foglalkozóknál a bal homlok-szeglet erősebben és előtűnően van kifejlődve, mint

A papáknak vagy mamáknak minden eshetőségre meg van a rendes formulájuk.

Ha — mondjuk második vagy harmadik osztályosról van szó: akkor csak azt kéri, hogy legalább négy osztályt végezhessen a fiú, mert mesterségre adni már úgy is késő, hát négy osztályról szóló bizonyítvánnyal mégis lehet valamit csinálni.

A negyedik vagy ötödik osztályba járó fiúk papája azzal áll elő, hogy most már csakugyan nem adhatja fiát mesterségre, s éppen azért legalább hat osztályra volna szüksége, hogy legyen belőle gyógyszerész vagy mi.

Hetedik vagy nyolcadik osztályba ilyen kunyorgatásokkal eljutott úrfiakat elbuktatni, az már egyszerűen lelketlenség. A pálya végén megakasztani?

Miért nem tetszett addig elbuktatni, — áll a kert felől a papa vagy mama — amíg másfelé terelhettem volna. Most már mit csináljak vele? Még kitélik attól az elkéseredett fiútól, hogy szegényében öngyilkos lesz!

Szegény kurtalató papa és mama! Hát a lustaságnak hosszú éveken át való elnézése, dédelgetése, mentegtetése. (akár nyilvánvaló hazugságok árán) nem volt szegénytelen, nem volt bűn?

Már most mi következik ebből a sok felületességéből, ebből a sok léhaságból és könnyelműségéből?

Egy csomó nyomorúság, elégedetlenség, magukkal meghasonlott emberek szánakozásra méltó hosszú sora.

Gondolják meg már egyszer a tisztelt szülők, hogy nem lehet mindenkiből püspök, miniszter, bíró, tanár, ügyvéd és sok egyéb látáner.

Bizonyos ismeretek megszerzése vagy pláne egy iskolai bizonyítvány még nem jelenti azt, hogy most már okvetlenül felül állunk azon, hogy gazdák, kereskedők, iparosok legyünk.

Jöjjön meg már egyszer az eszünk s puffogó hazafias szólások, alapnéküli nagyrotörések helyett tüzzük ki azt az elvet, hogy fiainkból tehetségüknek megfelelő olyan honpolgárt nevelünk, aki ezt a páratlan nevet nemcsak viseli, hanem munkával is méltóvá tudja tenni magát reá. Jusson eszükbe a szülőknek, hogy idővel azok a negyedikben, harmadban és félben maradt írástudók, akik az étellel sehogysem fognak számot tudni vetni, keserű szemrehányást tesznek egykoron nagyzó szülőknek.

Ne felejtsek, hogy a középiskola voltaképpen csak kiválasztottak csarnoka, de nem kísérletező telep. Ne felejtsek, hogy a gimnázium harmadik, negyedik osztályáról, sőt a felsőbbekről szóló bizonyítvány is nem tiszta meg az ifjút attól a tisztességtől, hogy akár az ekaszarvát megfogja, akár a kaptatóhoz vagy gyalpadhoz nyuljon, avagy a pudli mellett futtassa a rőföt, vagy csomagolja a borsot.

Érjük meg már egyszer hivatalos „érettségi bizonyítvány” nélkül is — majd meg látjuk, hogy szebb lesz az élet hazánk határain belül is s fittyet há-

nyunk Ausztriának, Amerikának no meg Romániának is.

Verus.

Státusunk hittanárainak még egyszer figyelmebe.

A „Köznevelődés” f. é. 26-ik számában rámutattam azon módra, a melynek segítségével státusunk mindenik középiskolájában egységessé lehetne tenni a vallástani oktatást. Erre, a mint az érintett cikkben jeleztem, legalkalmasabb, ha a hittanárok a központba beküldött szavazattöbbséggel döntenek.

A „Köznevelődés”-ben megjelent eme figyelmeztetésemhez Dr. Fejér Gerő hittanárunk egyebek között a következő véleménynyilvánítással járul: „Az ágazatos (az 1904.5. évre az V. o. behozandó) hittanra nézve pedig az a véleményem, hogy a magas püspöki kartól tankönyvül engedélyezett s a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent három munka közül egyszerűsége és rövidsége miatt a mi viszonyaink legjobban megfelel a Matuszka Mihály — Katholikus Keresztény Hittana.”

Nyilván kijelentem, hogy Dr. Fejér barátomnak eme véleménynyilvánítását a legnagyobb megütközéssel olvastam, elannyira, hogy többi kartársaimat levelező lapon figyelmeztettem, hogy a szavazataik beadásánál ne engedjék magukat befolyásolni Dr. Fejérnek eme kijelentett véleménye által, hanem szavazzanak saját meggyőződésük szerint azon szerzőre, akinek művét a legalkalmasabbnak ítélték.

Megütközésemet és az előbb említett eljárástam eléggé megokolja a „Köznevelődés” 26-ik számában hangoztatott eme kijelentésem: „Tisztelt kartársaim előtt szándékosan hallgattam el az általam javaslatba vett szerző nevét, hogy még a látszatát is kerüljem annak, mintha privát nézetemet reájok akar-nám erőszakolni.”

Dr. Fejér barátom tehát velem szemben homlokegyenest ellenkező eljárást követett el, midőn egy tervbe vett titkos szavazásnál nyílt állást foglalt el előlegesen is Matuszka műve mellett.

Teljesen ugyanazon joggal vagy jogtalansággal meglehetne ezt Státusunk többi hittanárai is a másik két szerző mellett s így a végén ott állanánk, a hová jutni egyikünk sem akar: a közös megállapodás helyett szétválnánk.

Dr. Fejér kartársunk Matuszka könyvét egyszerűsége és rövidsége miatt tartja a legmegfelelőbbnek.

A mi illeti a rövidséget, én a magam részéről éppen az ellenkező állásponton vagyok, annyival is inkább, mert a főtanhatóságnak egyik számottevő tagjától hallottam azt, hogy a vallástani kézikönyveink nagyon rövidke, a mi úgy is van. No és a Matuszkaé is nagyon rövid, ha éppen nem is volna rövidebb, mint a jelenlegi tankönyvünk. — De ettől eltekintve is könnyebb dolog a terjedelmesebb tankönyvből valamit kihagyni, mint a rövidet pótolni.

Az egyszerűséget illetőleg pedig: egy futólagos áttekintés mellett is úgy fel lehet találni Uhlárik és Glosz műveiben, mint a Matuszkaéban.

Végére is mivel a magas püspöki kartól engedélyezett tankönyvek között: „Az első kettő (az Uhláriké és Gloszé) aránylag jobbnak találtatott,” nem találok elégséges okot arra, hogy Matuszka mellett Dr. Fejérrel egy véleményt valljak.

Egyébiránt ha tisztelt kartársaimnak többsége Matuszka mellett foglalna állást, adott sza-

mas közönséges halandóknál. Ebből azt kell következtetnünk, hogy a harmadik homlokesavarodás előző vége túlságosan ki van fejlődve. Bármiképpen álljon is egyébként a dolog, be van bizonyítva, hogy valamely rendkívüli lelkitulajdonság, rendkívüli testi tünetben nyert kifejezést.”

II. A gondolatolvasás.

A brazilai gondolatolvasó Ninoffnak megvan az a képessége, hogy akaraterejétől függően ismeretlen dolgokat felismer. Klein, a „Gasa”-nak szerkesztője tanúja volt az ily mutatványoknak s azt következőképpen írja le: Ninoff, így szól hozzám: Gondoljon a szomszédos szobában levő könyvtár valamelyik művére, én elhozom azt s megmondom, kinek a munkája. Felírták a munka címét: „La grande Encyclopaedie Tom 10.” Ninoff csakhamar megértette, hogy magasán elhelyezett könyv forog szobában. A keresés nem is ment simán, főleg azért, mert a létrát volt kénytelen használni. Végre megtalálta. Tartalmának kezdő- és végzavai voltak: Ceratospire — Chien. Ninoff bekötött szemmel így szólt, átadva a könyvet: „Ez a munka általános oktatásra szolgál s állatokról is történik benne említés.” „Talán chien?” kérdeztek. „Nem, de cheval igen. Hisz ép most nyitom fel azt a lapot, hol lovak és zebrák vannak lefestve.” Állítása valóban bizonyult. Mások megint felkért egy urat, gondoljon pénztárcájában őrzött valamely pénzdarabra. Úgy történt. Ninoff bekötött szemmel kezébe fogta a tárcát s ez szavakkal vett ki egy pénzdarabot: „cinque francs” s „Louis Philippe”. Még az évszám is egyezett, míg a körfelíratot a tulajdonos sem ismerte. A következő eset

még érdekesebb. Egy úri ember megjegyzte magának egy könyvet, de a kötés színét elcsesrelte, azt hitte ugyanis, hogy az általa gondolt könyv vörös kötésű, holott zöld kötésű volt. Ninoff — ismét bekötött szemmel — a könyvtárhoz ment, megragotta a két kötetet s ironnal feljegyezte a cím kezdőbetűjét, a nagy A-t. Rövidke tétovázos után nagy G-t írta alája. Aztán újra visszasietett a könyvpolchoz, kiemelte a zöld kötésű könyvet és átadta az illető úrnak, aki visszautasította, mondván, hogy ő a piros kötésűt gondolta. Ninoff nem tágitott s csakugyan kiderült, hogy a zöld kötésű könyv volt az illetőnek ezekben; ebben megtalálták a „G” betűt (Graeff), míg a piros kötésű az „A” betűt (Almanach) tartalmazta.

Ninoff maga sem képes ennek a rejtélyes tehetségének megfejtését adni. A kísérlet alkalomával akaratereje teljes erővel bizonyos irányban, bizonyos tárgy felé vonzza. S minél erősebben érzi magában ezt az indítást, annál bizonyosabb a siker. Testileg és lelkileg elszibbad s ilyenkor gyakran kudarcot vall, amit avval magyaráz meg, hogy ilyenkor eltevesztette a helyes irányt. Elvont gondolatokat nem bír eltalálni, csak tényleg létező tárgyakat.

Klein tanár a fény tüneteivel hasonlítja össze, s azt állítja, hogy Ninoff agyában valamely tárgynak képzetei keletkeznek. De bőveben és gyökeresen magyarázni nem lehet. Ebben mi is egyetértünk, azért hisszük azonban, hogy Ninoffnak ezen képessége csak úgy, mint a gondolatolvasásnak egyéb nemei is, lélektani tényezőkben találja megoldását.

vamhoz hűen én is a többséghez fogok csatlakozni.

Azon reményben fejezem be e rövid cikket, hogy minden vitaközös nélkül fogják tisztelt kártársaim szavazataikat Dr. Fejér Gerőhöz beadni s jövőben is mindannyian tartózkodni fognak szavazataink beadásánál véleményünk előleges nyilvánosságra való hozatala által egymásra befolyást gyakorolni.

Varga Sándor,
r. hittanár.

Varga Sándor barátom megdöbben azon, hogy véleményét nyilvánított Matuszka könyve mellett. Előtte ez a megütközés érthetetlen ma, mikor a vélemény és sajtószabadság korát éljük. Varga barátom attól ijedt meg, hogy az én véleményem presszionálni fog másokat. Ez tulságos felbecsülése szavainknak. Eszem ágában sem volt véleményemnek ilyen erőt, ilyen kiválóságot tulajdonítani intelligens kártársaimmal szemben. Nem az itt a fő, hogy mindnyájan egy véleményen legyünk, hanem az, hogy a szavazatok többségének mindenki vesse alá magát. Varga Sándor felhívása nem kíván ennél többet. Hát akkor miért szigorubb az én szegény lellemmel szemben? Azon lehetne csak megütközni, ha kijelenteném, vagy kijelentettem volna, hogy véleményemet követve — a többség határozatához hozzá nem járulok. De ezt nem mondtam s most sem mondom. Véleményemet azonban fentartom, s ha kell bizonyítom.

Fejér Gerő dr.

Mi volna jó?

A „Közművelődés“ néhány száma a fenti kérdést alaposan tárgyalgatta, de — szerény véleményem szerint — még sok minden hiányzik azokból, amelyek eme kérdés keretében nem fordulnak elő.

Én csak egyet akarok ide iktatni, mert ez képezi hitéletünk fényes napjának homályos oldalát, a mely a lelkiasztor és hívek közti egyetértés, szeretet harmonizációjára bénítólag hat. Ez a kepe.

Mi volna meg jó tehát? Kepemegváltás! jöjjön el a te országod.

Nehogy valaki felreértsen engemet, akkor a midőn manapság a társadalomban mindenféle állásban és foglalkozásban élő atyafiak csak fizetésemelésről ábrándoznak, sóhajtoznak, zúgolódnak és kiabálnak, mert én nem kívánok fizetésemelést, én nem irigylem a nagyok vagy talán hasonlók többletét, csak azt kívánom és velem együtt bizonyára minden képes paptársam, hogy meintsenek meg minket ama végtelenül kellemetlen helyzetből, amely az egyháziak és hívek közt származik a minden körülmények közt igazságtalan kepe-rendszer miatt.

Nem akarok szólni a kepe rektifikáció visszacéléséről, nem a kepe beszűcsésnek számtalan variációjáról, a kepepapok fiúrdőidényéről, ama sokféle fufangról, a mellyel az egyháziakat megcsalni igyekeznek méltányos fizetésükkel, csak egyetlen egy körülményt veszek ki a sok közül és a mélyen tisztelt olvasóközönségre bízom annak elbírálatát: igazam van-e? ha nincs igazam, csak egy pár évig váltson fel minket s akkor beszéljessünk.

Ha a pap lelkiismeretes pontossággal be nem szedi, vagyis nagylelkűen el-elengedgeti a kepe-t a kéré- vagy kepe-megtadóknak, akkor a beneficium esonkítási vétségét követvén el, restitúcióval tartozik, ha pedig lelkiismeretes következettséggel megkívánja azt, amire a munkás méltó, akkor következik a „hadd el hadd!“ A

„szívtelesség“, az „igazságtalanság“ vádjá zúdítunk s a keserűség pohara imánkba, munkánkba és életünkbe meglesz töltve színültig úgy, hogy az Isten jóságos kegyelmének köszönjük azt, hogy elménk akárhányszor el nem hagy.

A kepehátrálék évről-évre növekedik, s a szegény pap — a ki éjjel-nappal érték munkát és fárad — megsokalván a sok kéregetést, a hatóság jóakaratahoz fordul az ő „béreért.“

A hatóság kiadja a községi eljáráságnak a „restancia“ felhajtását. Ez is megteszi köteleltséget, de mikor? Vasár- és ünneppapokon, mert máskor hasztalanul menne „zalogolni.“

Képzelnék most kedves jó úrain, minő preparáció származik a különben is „jó kepe fizető“ atyafiak szívében a szent misére?! akkor, amidőn már jó előre elkészített — „hajtás a kepe-t“ belépő „esküdt úr“ megjelenik a hátrálékok házában.

Isten a megmondhatója, mi átokkal és szitokkal illetnek minket a jó atyafiak. „Nem megyek soha a templomba“, „lemondok a vallásomról“, „nem kell sem Isten, sem pap“ „semmi-semmi“ stb. stb.

Most már képzelnék, de ne képzelnék, mert jól tudják képes pap uralmuk, hogy minő hitéletet tudjon az a szegény képes pap — a legnagyobb buzgalma mellett is — produkálni, amikor kepe-t szed s neki végre is hajtják esetleg.

Ha nem kell kepe-t fizetni, jó pap vagy, nincs semmi baj, de ha a „béreért“ megkívánod, akkor jaj neked úgy, hogy bátran kimerem mondani azt a tételt, hogy a legjamborabb, a legistenfélőbb szent Alajos pap is, ha kepe-t szed, elveszti hívei bizalmát és szeretetét s nem képes aztán eredményt felmutatni, a melyet a hivatkoztól teljesen független lelkiasztorok elérhetnek s el is érnek.

Nó ha ez így van, pedig még ennél borzasztóbban van, akkor edes képes paptársaim mi volna első sorban a legjobb: Kepemegváltás! jöjjön el a te országod. Mitől szabadíts meg Uram? az epetől.

Székely.

Papok névmagyarosítása. *)

Teljesen értjük és méltányoljuk, ha olyanokra, a kik már az irodalom vagy a közelet terén ismert nevet vívtak ki, nem akarják azt megváltoztatni, azaz megmagyarosítani. Igaz, hogy a mi furesa nemzetközi helyzetünkben ez is erkölcsi kár, mert a midőn idegen hangzású nevet hallanak a külföldön, különösen Németországban, annak magyar voltát rögtön letagadják; de hát mégis értjük. A kinek sikerei voltak, ritkán szeret megválni a már koszorus névtől. Vannak azonban, a kik erről az állásponttól is fel tudnak emelkedni a magasabb nézőpontra, mint azt Fraknoi püspök és Halmos budapesti polgármester tette; de mondjuk, mégis bajos lenne követelni, hogy a ki a magyarosítást elmulasztotta fiatal korában, azt akkor tegye, a mikor már miniszter lett, mint Wekerle, vagy államtitkár, mint Graenzstein.

De a mikor valaki csak kezdi az életet, csak az iskolai bizonyítvány és szűk falueskaja ismeri nevét, az bizony helytelenül cselekszik, ha idegen névvel megy magyar dicsőséget keresni. A becsületes apára való hivatkozás naiv érvelés, mert annak a becsületes apának meg nem volt alkalma vagy módja, vagy foglalkozásánál fogva sem volt szüksége arra, hogy valamikor szintén csak kapott, néha gnyúból kapott nevét letegye. De ha felvilágosították volna, talán ő is megeselekszi.

*) E lap szerkesztője maga alatt is vágja a fát e cikk kiadásával, de azért a helyes megjegyzéseknek nem vágja utját.

Ne hivatkozoznak arra sem, hogy egyes ősi családok neveinek vagy ismert írók, művészek neveinek majmoló és henegező fölvetelével egyes zsidók kompromittáltak a névmagyarosítás ügyét. Ez az ügy sokkal magasabb jelentőségű, sem hogy egyes fesszengők túlkapása miatt szabad lenne lenézni.

Igenis, ha magyarok akarunk lenni s magyarnak valljuk magunkat, a mennyire annak nincs esaládi vagy egyéb fontos akadály, ne rösteljünk új nevet vívni ki magunknak, kivált a mikor a régi nevet senki sem ismeri családtagjain kívül. No és azok hamar megtanulják az új nevet.

A napokban olvastuk a papnevelőkbe fölvetett s újjan fűszentelt ifjak neveit, és ez készlet bennünket e sürgető felszólalás megírására. A papnevelőkből az Isten szolgálata mellett a magyarság apostolait is várjuk. Már most mindenestre nehezebben fog menni az a magyarsítás, ha maga a magyar beszéd hirdetője sem ad példát híveinek, sőt kiteszi magát el-lenségeink csipkedésének. Higgyék meg, hogy ha legtisztább magyar szívvel éreznek, sőt talán nem is tudnak azon a nyelven, melyet nekünk gyanított, még sem menekülnek attól, hogy idegennek tartsák őket.

A veszprémi káptalannak négy olyan tagja volt, köztük igen neves ember, a ki a magyar világ kezdetén magyarosította meg nevét.

Pedig azok már akkor is valakik voltak, kettő éppen már kanonok.

De említük-e a szerzetes tanárokat, a kiknek jó része tanári pályája kezdetén vette föl magyar nevét s bizony hamar megtalálták új diákjaik; azt sem tudjuk már, nem is kérdezzük, hogy mi volt régi nevük?

Minthogy a pálya kezdetén, a mikor csak reménybeliek, de még semmiki vagyunk, nem jár nevünk ismeretére nézve semmiféle hátránnyal nem ennek megmagyarosítása: ajánljuk figyelmükbe a papnevelő-intézetek idegen nyelvű magyar hallgatóinak, hogy szerzetes tanárok és az előbb említett illusztris egyházi férfiak példáját követve, mielőtt kilépének a lelkészi pályára, magyarosítsák meg nevüket. Mert fő az, hogy belsőképen legyünk magyarok; de szükséges, hogy külsőleg is azok legyünk. Forma dat esse rei.

M. A.

Felhívás előfizetésre.

Huszonhetedik évünknek is letűnőben van immár az első fele s most a második félév küszöbén ismételtelen beköszönőnk olvasóinkhoz. Huszonhét év egy vidéki újság életében sokat jelent. Jelenti, hogy a lap, mely ezt a szép pályafutást tette, valóban hűzgot pótolt s jelenti, hogy feladatát közmegelegedésre oldotta meg. Sok küzdelemből diadalmasan került ki, mert a cél, melyet maga elé tűzött, nagy és magasra volt és e cél elérése érdekében önzetlenül s becsületesen dolgozott és fáradozott.

A katholicizmus és a magyar nemzeti eszme volt felírva zászlónkra s mi ezt a zászlót mindig magasan lobogtattuk. Előretörésünkben nem lankasztott közönyösség, sem egyéb akadály.

Az új félévben ismét ilyen feliratú zászlóval jelenünk meg s bizalommal és erős reménységgel kérjük t. olvasóinkat és barátainkat, hogy anyagi és erkölcsi támogatásukkal tegyék könnyebbé a küzdelmet s biztossá a szép eredményt.

Ajánlják lapunkat ismerősöknek, társas köröknek, szereszeknek mentől több előfizetőt — mi a szívességért a lehető legjobbat igyekszünk nyújtani.

Az egyetlen katolikus lap vagyunk az erdélyi részekben, egymagunk vagyunk hivatalos egyházmegyénk érdekeivel szeretettel, őszinteséggel, s mindig a használat célzatával foglalkozni. Tekintse tehát lapunkat minden katolikus igazi barátjának, szükség esetén önzetlen tanácsadójának.

Programmunk ismeretes. Nem adunk hozzá semmit, röviden kifejezhetjük: pro ecclesia et pro patria!

Lapunk előfizetésének díja a lehető legcsekélyebb.

Egy évre 8 K.

Fél évre 4 K.

R. k. kántorok és tanítók évi 4 K. kedvezményes áron kapják.

A szerkesztőség.

H I R E K.

— **Növendék papok felvétele.** A f. hó 2-án tartott konkurzuson, melyen püspök urunk elnökölt, a következő ifjak vétettek fel egyházmegyénk papnövendékei sorába: A theologia I. évi tanfolyamára: Bodo József, Danez Dénes, Gáspár Béla, Hollanda János, Jellmann Gyula, Jenáki Ferenc, Kovács Lajos, László Imre, Nagy Balázs és Pál Mózes érettségi vizsgálatot tett ifjak; a főgimn. VII. osztályába pedig: Angi Dénes és Csia István. Összesen 12.

— **Konkurzus.** A Szt. István I. Apostoli királyról nevezett erdélyrészi szentferencendi tartomány újdne papnövendékei közé oly ifjak vétettek fel, kik a gimn. VI., V. vagy legalább IV. osztályt jó sikerrel végezték. A felvételt öhajtok kéréseiket a hozzá mellékelt iskolai, testi épségeről tanuskodó orvosi, újraoltási, szülői beleegyezésről szóló bizonyítványokkal és keresztlevellel folyó évi július 16-ig P. Kory Ottó rendtartományi főnök címére Medgyesre, Nagy-küküllő megye — küldjék be. Laikus testvéreknek felvétetnek azok, kik legalább az elemi iskolát jól végezték, ép testűek, egészségesek, valamely mesterséget tanultak, vagy főzéshez, kertészethez, gazdálkodáshoz értenek, vagy ezek megtanulására hajlandók és magukban a szerzetesi élet iránt hivatást éreznek. Felvétel iránti folyamodás a fenti rendtartomány főnökséghez.

— **Bücsűző tanárok.** Ennek az iskolai évnél a végén a gyfehérvári főgimnáziumtól egyszerre három tanár vett végleg búcsút: Szentmiklósy Jenő 37 évi, Cserni Béla dr. 33 évi és Vass Albert dr. 14 évi működés után. Az első kettő jól megérdemelt nyugalmra vonul, az utóbbi mint a filozófia volt bejáró tanára ezután a teológián fog tanítani. Az első kettőt az iskolai értesítőben az intézet igazgatója a következő szép szavakkal búcsúztatja el: „Utolsó tagjai voltak ők nálunk annak a lelkes gárdának, mely Magyarország tanításügyének teljes átalakítását átélt; utolsók gimnáziumunk azon tanárai közül, kik 1867 óta a régi hat osztályú nagygimnáziumnak teljes nyolc osztályúvá való átalakításán közreműködtek s megérték azt, hogy egészen új anyagi viszonyok közt, új segédesszökökkel, a mai kor kívánságának tökéletesen megfelelő intézettel öntötte ki magát az a szerény kezdet, melyből ők 1867-ben pályájukra fiatal kedvvel lekesedéssel neki indultak. És a mi mindkettőben bámulatraméltó, az a lelkesedés, az a ki-

tartó munkálkodás, mely pályájukat jelezte, ma is ép úgy betölti őket, mint a pálya kezdetén. Lelkük frissesége, kedélyük esendés derüje valóban magához von ma is mindnyájunkat, fiatalabbakat, hogy szinte öregebbeknek képzeljük magunkat, mint őket. Pályájukat együtt kezdték intézetünkkel 1867-ben s most együtt válnak meg attól. Mikor én itt e szűk határok közt tanártársaim között Isten veleteket mondom nekik, sok régi kolléga és sok száz s száz volt tanítványuk nevében teszem azt.* — Vass Albert dr. az államunk költött szerződés értelmében vált meg a filozófia tanszékétől. Az intézet benne egy kiválóan képzett erőt veszített, aki azt a nehéz s a tanulók előtt nem valami nagyon kedvelt tárgyat világos előadásával nemcsak megkedveltette, hanem valóban élvezetessé is tudta tenni. Tanártársainak meleg szeretete és baráti érzelme továbbra is vele marad.

— **Prímicia Gyfehérvárt.** Mindig magasztos a gondolata is annak, hogy az életpálya küzdelmes útai után a célponthoz érő ifjú lelkének megnyugvását derekasan elvégzett munkája után láthatja. A földszagú materializmus siránkozó korszakában az idealisztikus törekvésnek nem sok kultiválója van, de a kevés között egy magasabb légkörből táplálkozó ifjút szemléltünk múlt hó 29-én az Úr szent oltárához lépni, aki amit tanult a teológiai éveken keresztül, azt hősiesen szíve nemességéig teljesüléssel megfizetettnek láthatja. K o s e r S z e v é r Gyfehérvár szülöttje, lapunknak kedves munkatársa (Faustus), mutatta be a vérontás nélküli, de nem vér nélküli való áldozatot. Annak, kinek egyedül tartozunk áldozni. A székesegyháznak hatalmas boltívei szemléltették az áhitatban a maguk részét eléggé kivenni nem tudó hívőket. Mikor az öreg szent Mihályharang első indulásával jelezte, hogy nem mindennapi jelenségnek nézhet a hitelet elébe, sergesztől tödült fel a város apraja és nagyja a székesegyház kapuja felé, hogy jelen legyen az első szent misénél s az áldással, melyet az új pap ad reájuk, térhessenek vissza. Beharangozás után manu-duktoza Z o m o r a D a n i e l kanonok-plebánus mutatott utat a teljes asszisztenciával körülvett új misésnek az oltárhoz, ahova érkezvén, a „Jöjj el szent Lélek Isten” intonálása mellett az áldozópapnak szíve Istenhez emelkedett fel, hogy a nagy ténykedésnek elvégzéséhez Isten adjon erőt, mintegy az Irás szavait láthatuk lebetűzni ajkáról: az „Üdvösség kelyhét veszem magamhoz s az Úr nevét hívom segítségül” — megkezdte áldozatát és a hatalom szavait magában foglaló evangéliumot enekelve el Úcsnag István tábortól lelkész, mint diakonus, a székesegyház nagy hajójában a szószékkel szemben levő padsort foglalta el asszisztenciájával a primiciáns és Vass Albert dr. theol. tanár kezdte meg beszédét, mely azon tételtől szólt: „Ki a kath. pap a templomban és a templomon kívül s mikre kell a papnak az életben elkészülnie lennie?” Beszédében az örömeiket a fájdalommal egy kötésbe fűzte nyújtotta át az ő szeretett tanítványának, különösen hangsúlyozva azt, hogy sohase felejtse el az újmisést a felszentelt püspök ama szavait, melyeket felszentelése alkalmával hozzája intézett: „Értsd meg jól, hogy mit cselekszel, legyen életed illata Krisztus egyházának gyönyörűsége.” Az elméletben és gyakorlati útmutatásokban egyként gazdag beszéd, melyet a szónok külön ki is nyomatott, s a jelenlevő hívőknek szétosztott, megtermette gyümölcsét a hallgatóságban is, s főleg, mikor arra hívta föl a primiciánst, hogy atyjáért, elhalt anyjáért, csak a világ nyelve szerint mostoha anyjáért, érte oly sokat megtenni kész nőtestvéreért imádkozzék belefoglalva imájába a szent-

séges Atyát, áldott főpásztorunkat, ki a mult vasárnap felszentelvén, közvetítője lett számára az egyházi rendhez fűződött nagy kegyelemnek. A beszéd elvégzése után manu-duktoza, ki az élet-szentség terén, mint Isten szíve szerint való pap a még növedeknek útba vezetője volt, utat mutatott neki a véres Golgothának hegye felé s folytatta az újmisést az új-szövetség tiszta áldozatát. Áldozatának bemutatása Ábel áldozata kellett hogy legyen, melyre az Úr kedvesen tekintett, főleg mikor megáldoztatta edes apját, anyját, testvérét és rokonait s eszünkbe jutott akkor, hogy az nyújtja most nekik a menyét elédelt, aki tőlük földi táplálékot annyit kapott. Szentmiséjének elvégzése után elfaradhattak az áldó kezek, mikor a sok száza menő buzgó hívők Isten segítségét nyújtotta által. Ennyinek a templomban voltak tanúi. D. u. I. órákor az imént említett nőtestvérenek barátságos vendégszerető házában harminc terítékű ebéd volt, melyen hogy a szellemeskedésnek is volt része, azt fölsőleges is volna mondani, de igazán meghatott a primiciánstak kegyes főpásztorára mondott köszöntése, melyben gyengéd külülete az apostoli utódtól neki átadott nagy hatalomért rebegett halálait. Voltak még felköszöntők egyik-másikra; a mikor a jó delutáni órákban a jól fogadott társaság szétoszlott, nem hiszük, hogy valamelyiknek eszébe ne jutott volna, még jobb lett volna ott maradni, mert a zsolotáros szavaira gondolt: Ime mily jó és kellemes, mikor a testvérek együtt vannak! Akkor eloszoltunk, de lelkben együtt voltunk s az együtterzés diktálja nekünk ezt a jó kívánságot: Újmisést, első áldozatot gazdag legyen!

— **A Gyulafehérvárt idöző diák ifjuság július 2-án a „népkertben” a gyulafehérvári főgimnázium „segély alapja” javára zártkörű nyári táncmulatságot rendez.** Tekintettel a cél nemes voltára, öhajtandó volna, hogy városunk közönsége minél nagyobb számban keresse fel a fiatalok mulatságát.

— **Prímicia Alvincen.** Mihály Domokos, egyházmegyénknek új áldozópapja június hó 29-én, szent Péter és szent Pál ünnepén mutatta be első szentmiseáldozatát az alvinci templomban. Kettős ünnepé vala ezen nap az alvinci buzgó híveknek: búcsú, a mennyiben az apostolfejedelem oltalma alá van a templom s a hitközség helyezve és primicia, mi ősrégi idők óta az első e nemes községben. Nem esoda hát, ha szebbnél szebb virágok, girlandok s zöld lombok díszítették a templomot s a jámbor hívek ezt zsuflóság megföltötték. Körmenetben vonult be az újmisést manu-duktozától, egyházmegyénkben oly sok tekintetben előnyösen ismert és általános tiszteletnek örvendő P. Pucher Anaklét zardafönöktől és h. lelkészről s az asszisztensektől környezve az ékes templomba. Az evangélium után Zlamál Ágost főgimn. tanár lépett a szószékre s mondott a papi hivatás méltóságáról tanulságos és buzdító beszédet. A szent mise végével minden egyes jelenlevőt külön-külön részesített az újmisést áldásában. Déli I. órákor P. Pucher vendégszerető asztalához voltak hivatalosak mindazok, kiket a primiciánshoz rokoni, baráti és ismeretségi kötelekek fűztek. Az igazán dús és kedélyes jellegű lakoma alatt, melyet a házigazda figyelme és szívessége még jobban fűszerezett, megnyiták a szívek s szebbnél szebb dicsőítő hangulat az emelkedett hangulat. Püspök urunk, a primiciánst s a házigazda voltak az őszinte szívből eredő lelkes ünneplés állandó tárgyai. A vendégkoszorú ezeket éltette, ezeknek kívánt áldást, boldogságot. A jó Isten hallgassa meg!

— **A csiksomlyón tartandó** papi lelkigyakorlatok napirendje: Die 4. Julii: Hora 6. p. m. Veni Sancte, meditatio praevia in Sacello. 7¹/₄. Coena, dein colloquia: visitatio Sanctissimi. Angelus Domini, tempus liberum. 8³/₄. Praeces vespertinae, quies. Diebus 5. 6. 7. Julii: Hora 6. Surgitur. 6¹/₂. Praeces matutinae, meditatio I., dein Sacrum. 8¹/₄. Jentaculum, tempus liberum, lectio spiritualis privata. 10. Horae canonicae, meditatio II., tempus liberum. 12. Examen conscientiae in Sacello. 12¹/₂. Prandium, visitatio Sanctissimi, tempus liberum. 2¹/₂. Vesperae, Completorium, meditatio III., tempus liberum. 4¹/₂. Matutinum, Laudes. 5¹/₂. Meditatio IV., tempus liberum. 7¹/₄. Coena, visitatio Sanctissimi. Angelus Domini, praeces vespertinae, tempus liberum. 9. Quies. Dei 8. Julii: 6. Surgitur. 6¹/₂. Praeces matutinae, brevis meditatio, Sacrum, Communio generalis, praeces ad lucernas indulgentias, Te Deum, benedictio cum Sanctissimo. Notanda: 1. His diebus abstinere a Saero celebrando. 2. Silentium summopere injungitur. 3. Confessiones die tertia audiuntur. 5. Funatio in curritoriis tantum permittitur tempore libero. 5. Tempore libero legi debent ex Thoma Kempensii capitula sequentia: Die prima: Lib. III. Cap. 9. 10. 17. 23. — Lib. IV. Cap. 5. Die secunda: Lib. III. Cap. 25. 27. 14. — Lib. IV. Cap. 7. — Lib. I. Cap. 13. 21. 22. 24. Die tertia: Lib. I. Cap. 25. Lib. III. Cap. 53. 54. 55. 56. — Lib. II. Cap. 7. 8. Datum in Csik-Somlyó, festo Visitationis B. M. V., 1904. † Gusztávus Carolus m. p., episcopus.

— **A Csiksomlyón tanárok és tanítók számára tartandó** lelkigyakorlatok napirendje: Jul. 11. (Hétfő.) Este 6-kor. „Veni Sancte”, litánia, áldás a templomban. Bevezető elmélkedés a kápolnában. 1¹/₂8. Vacsora, olvasás, szentségátogatás, esti ima Urangyalával. 9. Lefekvés. Jul. 12. 13. 14. 6. Felkelés. 1¹/₂7. Reggeli ima a kápolnában, első elmélkedés ugyanott, szentmise a templomban. 1¹/₂9. Reggeli. Szabad idő. 1¹/₂11. Olvasás a kápolnában. 1¹/₂11. II. elmélkedés ugyanott. 12. Urangyala. Lelkiismeret vizsgálat. 1¹/₂1. Ebéd, olvasás, szentségátogatás, szabad idő. 3. Olvasás a kápolnában. 1¹/₂4. III. Elmélkedés a kápolnában, szabad idő. 1¹/₂5. Rózsafüzér közös elmondása a templomba, utána IV. elmélkedés a kápolnában, szabad idő. 1¹/₂8. Vacsora, olvasás, szentségátogatás, esti ima, Urangyala, szabad idő. 9. Nyugalom. Julius 15. 6. Felkelés. 1¹/₂7. Reggeli ima, rövid elmélkedés, szentmise, közös sz. áldozás, imák a búcsu elnyerésére, áldás. Tudnivalók: 1. A szentgyakorlatoknak célja leven a komoly magabizalls és lelki újjászületés: fölötté kívánatosnak tartom, hogy úgy a szobákban, mint a folyósókon és templomban szigorú hallgatás és esendő uralkodjék közöttünk. 2. Dohányozni csakis szabadidőben, kint a folyósókon vagy az udvaron szabad. 3. Ebéd és vacsora alatt olvastatni fog valamely üdvös, a lelkiatyá által kijelölendő könyv. 4. Ebéd és vacsora után a templomba vonulunk rövid szentségátogatásra; vacsora után pedig ugyanott elmondjuk az estéli imát és „Urangyalát”, mely után kiki (9 óraker) nyugalomra térhet. 5. A szabad idő az elhangzott sz. beszédek megmondolására és alapos lelkiismeret-vizsgálatra fordítandó. Alkalmas olvasmányul szolgálhatnak: Kempis Tamás: Krisztus követésének könyvéből a következő fejezetek: Első nap: 1. könyv 2. feje. — II. k. 6. — III. 26. 27. Másod nap: 1. 7. — I. 21. — II. 5. — III. 14. Harmad nap: 1. 24. — III. 36. — I. 6. — II. 7. 8. Kelt Csik-Somlyón, 1904. Sárlos Boldogasszony napján. † Gusztáv Károly s. k., erdélyi püspök.

— **A marosvásárhelyi kath. Legényegylet** június hó 26-án a cs. kir. 64. gyalogezred ze-

áneknek közreműködésével műsorral összekötött igen szépen sikerült nyári táncmulatságot rendezett az Erzsébet Liget (Elba) mulatóhely nyári tánctermében. A változatos műsor, melyet nagy közönség hallgatott végig, délután 4 óraker kezdődött és ezen pontokból állott: 1. Bach: Hamisinduló. 2. Zaje: Nyitány a Boissy boszorkány operette-ből. 3. Suppe: „Charlotte” keringő. 4. Verdi: II. Finále az „Aida” operából. 5. Schubert: „A tengeren” dal. 6. Strauss: „A patak partján” mazurkolo. 7. Keler Béla: „Rákóczy egyveleg” és 8. Kozmák vig induló egyveleg. Úgy a hangversenyen, mint a táncestélyen, habár a szociáldemokraták ezuttal is ellenmulatságot akartak rendezni, mégis Marosvásárhely iparos világának színejeva vett részt. A szep estély sikerében, mely az egyesületnek anyagilag is sokat jövedelmezett Karácsony Márton egyleti elnök mellett oroszlan része és nagy érdeme van Schronk János egyleti pénztárosnak, az egylet vezető lelkének, Székely Dénesnek, a vigalmi bizottság elnökének és Zorzi Jenő tevékeny titkárának.

— **Bücsü és kápolnamegáldás Oláh-Toplicán.** Lapunknak írják: Örömmünep volt mult hó 29-én szent Péter és szent Pál apostolok napján Oláh-Toplica hitközsegeben. A hitközsege temploma részint közadakozásból, de különösen az egész Erdélyben ismert Urmánczy-család nagy áldozatkészségéből egészen restaurálást nyert, a szentély kifestetett, a közep-hajó cementburkolattal vonatott be és a templom keresztirányban egy új kápolnával toldatott ki. Ezen kápolnát áldotta meg a nevezett napon Ferenczy Károly gyergyói kerületi főesperes fenyves aszisztenciával nagy áhitatos közönség jelenlétében. A papság részéről ott voltak: Takó János dítrói, Görög Jachim gyergyószentmiklósi örmény szertartású, Csiby Tamás nyug. plebános szentszéki tanácsos, Bartalis János borszéki és Abort István helybeli lelkész, Kopatz Gergely székesegyházi káplán szerkesztőtársunk, Sárpátky Ferenc egri egyházmegyei áldozópapnevelő az Almássy grófnak; a világiak részéről: Urmánczy János főgondnok marostordavármegyei nagy birtokos, Urmánczy Andor, Dr. Urmánczy Nándor orsz. képviselő, Dr. Tiltser Ede ügyvéd, Jakob Gyula főerdész, Kovács Lajos dr. kir. közjegyző Gyergyószentmiklósról családjukkal, Dr. Vámosy Zoltán egyet. magán tanár, Borszékfürdő orvosa Borszékéről, Dr. Szini János közbirtokossági elnök, közsegi orvos családijával Gyergyó-Szárhegyről, Dr. Novák Albert kir. járásbíró és a Vertán-család Gyergyó-Szt.-Miklósról, Gyalokay Sándor bíró Szászrégenből, Dr. Horváthné Badapestről, Irén francia konzul leánya Borszékfürdőről, és még igen sokan a környékből.

A megáldási szertartás szent misével két és felórát vett igénybe, mely után Görög Joachim eszmékben gazdag szent beszédet mondott a nevezetes alkalomról.

Végül megszentelt egy díszes misemondó paramentumot, a templom négy darab értékes új zászlóját, melyek közül kettőt Urmánczy Jeromos és neje szül. Teleszky Ilona öngyásága a család kedves ifjú örösszonya és kettőt, melyet Urmánczy Istvánné a toplicai oltáregylet alelnökönje és a hívek közadakozásából készitettek a hitközsege számára A szep ünnepélyen mely vallásos és hazafias értekel birt, az oláh-toplicaiak vallás és nemzeti különbség nélkül, a gödemesterháziak- és a Dítró-hodosi hívek keresztek alatt vettek részt.

Szent mise után az Urmánczy-család palotájában búcsús ebéd volt, melyen papság, a vendégek nagy számmal jelentek meg és a mi önként értődik, nem egy hálás pohárköszöntő

hangzott el az áldozatkész Urmánczy-család dícsőítésére. Mi részünkről is kívánjuk, hogy ezen szepünnepély is hagyjon mély nyomokat a hívek hitéletében, teremjen bő gyümölcsöt eselekedetekben s a templom- és felszentelt zászlók hirdessék hosszú időkhön át mindig az Isten dícsőségét és az adakozó toplicai család nagy áldozatkészségét. Faxit Deus!!!

— **Don Bosco papja Érsekváron és Nagyszombatban.** A szalezi ügy iránti érdeklődés mind nagyobb hullámokat ver az országban. Itt a rövid jelentés Don Bosco papjának sikereiről, melyek fontosságuknál fogva megérdemlik a feljegyzést. Érsekváron a Fábrián János apát-plebános igazgatása alatti plebaniatemplomban 26-án négyezer predikált Don Bosco papja, ezenkívül a ferenciek templomában a diákoknak. A lakosság nagyon érdeklődik az ügy iránt és maga is óhajtt ünnepi oratoriumot, amiben az apát-plebános úr különösen faradozik. 27-én Nagyszombatra utazott, ahol pár órai ott időzése alatt is nagy lelkedést kellett. A nagyszombati káptalan tagjai, a főgimnazium papi tanárai siettek adományaikkal felkarolni a nagy ügyet, sőt esti önmegjövételük alkalmával az intézetben megjelent előkelő világi férfiak is szep példával jártak elül. Elsőnek Szalánczi Franciszi Lajos dr. Nagyszombat sz. kir. város polgármestere ajánlott fel 20 koronát, záros példáját követték dr. Oberschall Pál pozsonyi akadémiai jogtanár és egyetemi magántanár, Kiss János kir. aljárásbíró és Marás Ferenc ügyvéd, Dr. Zaffery Károly kilitásba helyezte újabb látogatását, még pedig a képek vetítésével tartandó előadásokra, ami nagyobb eredményt ígér fáradozásának.

— **A magyar kath. tanítók orsz. bizottsága** július hó 5. napján delelőtt 9 óraker Budapesten, a Szent-István-Társulat palotájában gyűlést tart. A gyűlésnek Magyarország bibornok-hercegprimása Ó főmagasságától f. évi június hó 14-én 1364. sz. a. kegyesen jóváhagyott tárgyszorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: Steinberger Ferenc dr. 2. A népiszkolai törvény revíziója. 3. A Magyar Kath. Iskola-Egyesület tervezete. Előadó Ember Károly. 4. A tanítói nyugdíjtörvény revíziója. 5. Titkári jelentés. 6. Penztörvény jelentés. 7. Indítványok. Jegyzet. A gyűlés előtt a VIII. kerületi „Jezus Szent Szive” templomában reggel 8 óraker Veni Sanctevel összekötött szentmise lesz. A gyűlést megelőző d. u. 3 óraker a Tanügyi Tanács tart ülést. Kedvezményes vasúti jegyekért folyamodott a bizottság s mihelyt megérkeznek, azonnal szétküldi.

— **A kolozsvári szentferencendi zárda** renoválására adakoztak még: Bodor Pálné 1 kor., Kovátsné 10 fil. Folyovichné 1 kor., N. N. 40 fil., N. N. 10 fil., Gróf Korniss Berta 5 kor., Felszeghy 40 fil., Csiky Józsefné 1 kor., Gróf Eszterházy Miguel 3 kor., Gróf Eszterházy Jánosné 3 kor., Br. Bánffy Dezsőné 10 kor., Egy 1 kor., Végli Lajos 40 fil., Dr. Pap Ernő 1 kor., Alexy Györgyné 80 fil., Czetz József 1 kor., Haller 1 kor., Gregor Anna 1 kor., K. I. 1 kor., Dr. Haraszty Gyula 10 kor., Haraszty Gyuláné 10 kor., Domokos János 1 kor., Hodán Stefi 20 fil., Domokos Anna 20 fil., X. Y. 10 fil., Cspikés 1 kor., Friesl 20 fil., Somlyai Juliska 1 kor., Ádám 80 fil., Esztergár Tivadar 2 kor., Kegyesrendi Arvaház 10 kor., Ládaj 20 fil., Csizmadia társulat 2 kor., Bányai Károlyné 1 kor., Havas Gyula 1 kor., Zorug Rudolf 1 kor., Tamás Sándorné 2 kor., N. N. 40 fil., N. N. 92 fil., N. N. 1 kor., K. I. 1 kor., N. N. 20 fil., dr. Csengan Jánosné 8 kor., B. K. 1 kor., Veszter Samuel 1 kor., Stoh Antalné 40 fill.,

Eladó zongora

Egy teljesen jó karban levő zongora jutányos áron azonnal eladó.

Értekezhetni: **HAAS VILMOS**
Európa kávéházában.

Hirdetések jutányos áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlakknak sajátja — elkerültetik. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végzheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymázt,

sárgásbarnát és mahagónibarnát, mely akárcsak az olajfesték fűdi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazhat régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely esupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, emélfogva nem fűdi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyszögölméter (2 közep nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ márká.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevasárlásnál tessék jól vizsgálni a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc

a valódi szobapalló fénylakk feltalálója
és egyedüli gyártója.

== FŐRAKTÁR: ==

DAHINTEN VIKTOR

vaskereskedésben GYULAFEHÉRVÁRT.

Pályázati hirdetés.

Az erdélyi róm. kath. státus gimnáziumaihoz a következő állásokra pályázatot hirdetünk:

1. a brassói rk. főgimnáziumhoz:
 - a) a történelem-latin és
 - b) a mennyiségtan-természettani tanszékre.

2. A kolozsvári rk. főgimnáziumhoz a tornatanítói állásra, a melylyel kapcsolatos a délutáni játékok vezetése is.

A helyettes tanár fizetése 1600 korona; a rendes tanáré 2400 korona, 200 korona ötéves korpótlék 560 korona szálláspénz és esetleg előlépés magasabb fizetési fokozatra.

A tornatanító fizetése 1600 korona, idővel előlépés 2000 koronáig és 490 korona szálláspénz.

Az állásokra a gimnáziumok állami segélyezésére vonatkozó szerződés szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ö Nagyméltósága nevez ki.

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt és netán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok f. évi július hó 4-ig Gr. Majláth Gusztáv Károly dr. erdélyi püspök urhoz Gyulafehérvárra adandók be.

Kolozsvárt, 1904. június 27-én.

Gr. Kornis Viktor.

alelnök.

Dr. Boeskor Mihály

h. titkár.

PÉNZ

4%-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékeig I. és II. helyre 15 | 65 évig terjedő időtartamra.

Személyhiteit!

papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszcreten.

BANK- ÉS MAGÁNADÓSSÁGOK CONVERTÁLÁSA.

MELLER LAJOS és TÁRSAI bankbizomány BUDAPEST, VI., DAVID-UTCZA 15. ● (Törvényszékiileg bejegyzett cég.) ● (Válasz belyeg.)

SZŐLŐUGAST

ültsünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, bár kúszó természetű) mert nagyobbresze ha megno is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. — hol lúgnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkínóbb muskataly és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legeseke-lyebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbsé disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki czímét egy levelezőlapon tudatja. Czim: Ermeleki első szőlőoltványtelep Nagy-Kagya, Székelyhid, u. p.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad, Hattuyi gyógyszerár által Majna Frankfurt.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkézen.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-orvos-fele
FÜLÖLAJ
 gyógyít időszakos süketiséget, fül-fájást, ful- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a
Dr. ROTSHNEK EMIL
 gyógyszerárában. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pecsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi érmmel kitüntetve

Ajánljuk kitűnő hangú és erős szerkezetű **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatic) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyű játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnyvel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással rájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzle-letünkben 450-nél több **uj orgona** mű került ki.

Raktáron kitűnő hangú **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindenmü **javitásokat, hangolásokat és át-építéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első orszá-
 gos műfes-
 tészeti és
 iparműve-
 szeti intézet.

Alapított
 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ő eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tassiló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császska Gy. kalocsai érsek úr nagylelkű áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stíluszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztet aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olcsón. Szegé-nyebb egyházaknak 25% engedmény! Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök beese van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnap, vagy egyebb alkalmi és ünnepi ajándéku szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága 25×32 35×45 55×65 65×80 75×110 85×125 100×150

Poichromozott fa-szobrok,

magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

aranyozott széllel